השוחט פרק שני חולין

מסורת הש"ס

א) [לקמן מא.], ב) ע"ז מב: [תוספתא פ"ב הי"ז], ג) ע"ז נד., ד) גם זה שם, ה) ספרים עב., ו) [דברים יב], ז) [לה יבר"ן], ח) [ל"ל כמדרש רבה קהלת בפסוק חזק שמם לשתם שמוטה מלאכים מנהיגים את המחם] [ולפי כילקוט שמעוני קהלת ח רמז תתקסז], ט) עיין ר"מ, י) עי' תוס' הגמ' דשם כי דברי התוס' בכתן ל"ע ועיין תוס' שם ד"ה מ"ב, כ) עי' מהרש"ק בספר תפלת שמואל מה הדיבור, ל) [כדלעיל לקמן עח.].

הגהות הב"ח

(א) גמ' לשום גנבות לשום יומים לשום נכרות: (ב) הוס' ד"ה הא דאמר וכו' כ' יוסי הגלילי אומר אלהיהם על ההרים ולא ההרים:

מוסף רש"י

אחד לשם אחד מכל אלו. אפילו בהמה דלאו דידיה אלא דאיתן שנחט לשום דבר כשר [לקמן מא.], לשום הרים. לשר הממונה על ההרים [ע"ז מב.]. כיון ששחט בה סימן אחד. לענות כוכבים [שם נד.].

עין משפט נר מצוה

קלו א מי' פ"ב מהל' שחיטה הלכה כא סמג עשין סג טושי"ע י"ד סי' ה סעיף ג:
קלו ב ג מי' שם הל' יד סמג שם טושי"ע י"ד סי' ד סעיף [ה] ו:
קלח ד ה מי' פ"ל מהל' מגגות הל' ח [וס"מ מהל' ע"ז הל' ח עי' בהסגות ובכ"מ טושי"ע י"ד סי' קמה סעיף מ]:

שיטה מקובצת

א) לא משום נעבר שעשאן עבודת כוכבים ולא משום מוקצה שהקצן לתקרובת עבודת כוכבים: ב) [ולי"הסרא] [מיתסרו] והאי סימן אחד: ג) דלא מיקרי אלוה משום דגלי רחמנא אבד האבדון אי נמי הר מיקרי אלוה וה"פ אלהיהם שעל: ד) אע"ג דלא מיקרי אלוה משום דגלי רחמנא: ה) שהם תלושים והם המלאכים: ו) י"ל דהתם מיירי כשעובדין אף את הצפור: ז) ורבנן נמי אי לאו קרא דלא תחמוד הוו שרו מהאי טעמא: ח) אנבייהו והוי כנעבד עצמו: ט) והיינו טעמא דרבין דאשמועינן:

רבינו גרשום

אין שוחט לא לתוך ימים. כלומר משום ע"ז דאמרינן א) לאיסורא דימא קא שחט אבל שוחט הוא לתוך אוגן של מים כדבעינן לפרושי: הרי אלו זבחי מתים. כלומר ראסור אפי' בהנאה: הא דאמר לגדא. כלומר לשר של הר ודאי הרי אלו זבחי מתים: אשחוטי חוץ לא ליחייב מחתך בעפר. כלומר הכי מבעינן חטאת בהמה דאינה ניכרת אלא אי בשנים אי ברוב שנים ואי אמרת כיון דשחט בה סימן אחד אסרה אשחוטי חוץ כו' כלומר דלא חשוב חטאת ולא יהא חייב אשחוטי חוץ דבסימן אחד אין מתקבל בפנים:

שנים אוחזין. זה כרחשו וזה נקטו: **לשום דבר כשר. שחיטה מתם: גמ'** **וכמי מתים.** ליאסר בהנאה כדין תקרובת עבודת כוכבים שחטורה כמת ומת אסור בהנאה דנפקא לן במסכת ע"ז (דף כט:) מותמת שם מרים וגמר שם שם מעגלה ערופה: **מיכאל ושילשול קטן.** כלומר לשום גדול שבכל הכריות או לשום קטן שבכולן: **שילשול.** תולעת: **דאמר לשום הר.** הר אינו נעשה עבודת כוכבים דכתיב[ב] אלהיהם על ההרים ולא ההרים אלהיהם בתמ' ע"ז (דף מה:) הלכך לשמן לא מיקרי[ג] זבחי מתים ומיהו פסולה מלאכול משום דדמיא לשחיטת עבודת כוכבים מיתלפא בה וכדתנן לקמן (דף מח:) השוחט לשום גידר וגידר שחיטתו פסולה משום דדמי לשוחט קדשים בחוץ: **לגדא דהר.** למלך הממונה על ההרים: **דומיא דמיכאל.** דלא מתוכר הוא. ובעלי חיים אף על גב דלא מיתפרי משום עבודת כוכבים כדקיימא לן בתמורה (דף כט.) מדאסר רחמנא נעבד לגבוה מכלל דלהדיוט שרי מיהו אלהות מקרו כדכתיב (שמות מ) הן נזכח את תועבת מצרים וכתיב (דברים ד) ולקית את השמש ואת הירח ואת הכוכבים וכל צבא השמים: **היפה בהמה חכירו.** לא מיבעיא שלו דמיתסרא משום תקרובת עבודת כוכבים בשחיטת סימן אחד. דאע"ג דבעלי חיים אין נאסרים להדיוט לא משום שהקנו לתקרובת נעבד[ד] שנעשאו עבודת כוכבים ולא משום מוקצה שהקנו לתקרובת עבודת כוכבים דקיימא לן בתמורה (דף כט.) מדאלטריך קרא למיסריגהו לגבוה כדתניא (ב"ק מ:) מן הבקר [ויקרא א] להוציא את הנעבד ומן הצאן [שם] להוציא את המוקצה מכלל דלהדיוט שרי מיהו כי עביד מעשה בגופייהו מיתסרי דאמרינן בפרק רבי ישמעאל (ע"ז דף נד:) אע"פ שאמרו המשתחוה להן אסרן והכא נמי אע"ג דאכתי בעלי חיים נינהו [ה]מיתסרי. והאי סימן אחד לאו דוקא דה"ה לאלי סימן. ובהמת חכירו נמי אע"ג דפשיטא לן דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו [יבמות פג:] אשמועינן רב הונא דאסר לה כמעשה כל דהו: **רבונה.** לא מיבעיא עומדת דכשהגביהה והרבילה קנאה בהגבהה ועשית שלו אלא אע"ג דרבונה ולא קנאה אסר לה במעשה: **המשתחוה לבהמת חכירו לא אסרה.** אפילו למזבח משום נעבד: **עשה בה מעשה אסרה.** אף להדיוט. וטעמא יליף במסכת ע"ז (דף נב:) מכל הכלים אשר הזנים המלך אחז במלכותו בנעלו הכנו [דה"ב כט] ואמר מר מאי הכנו שגזזום לאסירי בהגאה ואף על גב דלאו דידיה הוו שהיו כלי שרת: **השוחט חטאת.** בשוגג משום שבת ומשום שוחט קדשים בחוץ ומשום עבודת כוכבים שנשמן בכרת. ומשום מקלקל לא מיפטר בשבת שהרי מתקנה הוא אלא בני נח שאבר מן החי אסור להם [סנהדרין ט:] ומטאת כי שחטי להם[ז] בעלים דבר שאינו שלו הוי דשל גבוה הוי:

מחתך

א"ר דאמר להר. שאינו נעשה עבודת כוכבים כדפירש בקונטרס ומע"ג דלא חשיב אלוה לאסור התקרובת מכל מקום עובדו בסייף כדתניא בפרק כל הצלמים (ע"ז דף מו.) הנכרים העובדים את ההרים הם מותרים ועובדיהם בסייף ואומרינן נמי בפרק אלו נבלות מיתות (סנהדרין דף פח.) מידי דהוה אמשתחוה להר דהר מותר ועובדו בסייף ואין לתמוה דכיון דלא מיקרי אלוה אמאי עובדו בסייף דדוקא לענין איבוד קאמר קרא דלא מיקרי אלוה ג)דכתיב (דברים יב) ברישיה דקרא אבד תאבדון וא"כ ה"פ אלהיהם שעל ההרים תאבדון ולא ההרים שהם אלהיהם ועובדים אותם תאבדון ומה שתקרובת הר מותר היינו משום דגמרינן מכלים דכתיב אבד תאבדון וגו' ואומרינן בפ' רבי ישמעאל (ע"ז דף נא.) בכלים שנשתמשו בהן לעבודת כוכבים הכתוב מדבר ואמר רחמנא דדוקא אלהיהם על ההרים ולא ההרים עצמן אלהיהם אי נמי מש"ה העובדן בסייף אע"ג דלא מיקרי אלוה ד)שהרי מחוכר הוא משום דגלי רחמנא בעובדי מזלות דמתמייב כדכתיב (דברים ד) ולקית את השמש וגו' ואף על פי שמחוברין בגלגל הרקיע והא דקתני הכא לשם חמה ולבנה דהוי זבחי מתים היינו לגדייהו שהם תלושים[ה] המלאכים המנהיגים אותם כדאמרינן [ו]במדרש

י"ב מלאכים מנהיגים את החמה ומיהו בקונטרס לא דמוקי הא קרא דולקית את השמש וגו' בתלושים ומייתי ראיה מיניה דאע"ג דבעלי חיים לא מיתסרי משום עבודת כוכבים מכל מקום מיקרי אלוה ואסורי תקרובת דידהו וא"ת ומ"ש תקרובת הר מלפוי הר דפליגי בה תנאי בפרק כל הצלמים (ע"ז דף מה.) דתנן ומה שעליהן אסור דכתיב לא תחמוד כסף וזהב עליהם רבי יוסי (ב) אומר על ההרים אלהיהם ולא ההרים אלהיהם ואמר בגמרא דפליגי בגפוי הר כהר וי"ל דהתם מיירי כשעובדים [ז] את הגפוי אמ"ה שרי ליה לרבי יוסי הגלילי משום דאין עובדין אותו אלא אגב הר ובטיל לגביה דלא יהא טפל חמור מן העיקר ורבנן נמי אי לאו קרא [ז] הוו שרו מהאי טעמא אי נמי רבנן אסרי משום שעובדים אותו וקרא אסמכתא בעלמא [ח]וא"ת דמשמע ברש פרק כל האסורין (חמורה דף מח:) דלפוי בעלי חיים מותרים להדיוט ומוקי לא תחמוד כסף וזהב עליהם בדבר שאין בו רוח חיים אבל בדבר שיש בו רוח חיים הואיל והוא מותר לפוי נמי מותר ואפילו לגבוה משמע התם דהוה שרי אי לאו דכתיב בו מן הבקר ואפילו מיירי כשאין עובדין אותו מ"מ מתקרובת בעלי חיים דאסור וי"ל דלפוי שרי טפי דבטיל אגנייהו [ח] דהוה כנעבד עצמו דשרי לפי שהוא ב"ח ומיהו נראה דלפוי ב"ח אסור אפילו להדיוט מדפריך התם טעמא דרבינהו קרא הא לא רבינהו קרא לפוי מותר והא דכתיב (דברים יב) ואבדתם את שמם מן המקום ההוא כל העשוי לשמם ושמתא למה לי למידק [ט]טעמא דרבינהו קרא השתא נמי דרבינהו קרא מקשה ליה היאך מותר להדיוט דקרא דמן הבקר לגבוה כתיב אלא ודאי אף להדיוט אסור והיינו טעמא [י] כיון דאשמועינן דאסורים לגבוה ומיקרי נעבד לכל הפחות לגבי גבוה בא הכתוב דלא תחמוד לאסור לפוי אפילו לא יחסך נעבד אלא לגבוה אע"ג דאי משום נעבד לענין גבוה דמוכח בפרק כל הצלמים (ע"ז דף מו:) דהמשתחוה להר אבנים אסורין למזבח מ"מ לפוי מותר דילפינן מכלים דלא מיתסרי כי היכי דילפינן תקרובת מכלים כדפרישית ואין להאריך כאן יותר:

רבוצה לפני עבודת כוכבים. פירש בקונטרס לא מיבעיא עומדת דכשהגביהה והרבילה קנאה בהגבהה ועשית שלו ואין נראה דמי הגביהה נמי לא קנה לה לענין שתחשב שלו אם אין אדם אוסר דבר שאין שלו דהא גזל ולא נתיאשו הבעלים שניהן אינן יכולין להקדיש זה לפי שאינו שלו וזה לפי שאינו ברשותו כו' ולקמן (דף מא.) נמי דאמר רב נחמן אין אדם אוסר דבר שאינו שלו פריך ליה מהמנשך ומאי פריך מהמנשך והא מנשך מבי אגבהיה קנייה כדאמר בהניזקין (גיטין דף נב:) אלא ודאי בהכי לא חשיב שלו ואינו קנוי לו אלא להתחייב באונסין אלא נראה דנקט רבוצה לרבותא דאף על גב דלא הרבילה ולא עשה בה מעשה גדול כל כך אסרה: [כ]**לפני** עבודת כוכבים. אין לפרש דוקא לפני עבודת כוכבים וכרבי יהודה בן בבא דאמר לקמן (דף מא.) אין מנסכין יין אלא לפני עבודת כוכבים והוא הדין שאר עבודות דנראה דדוקא לענין ניסוך קאמר דבכל דוכתא דאיירי בשוחט לא נקט לפני עבודת כוכבים ועוד דאמאי פריך בסמוך אשחוטי חוץ לא ליחייב דמתחץ בעפר הוא התם בשלא שחט לפני עבודת כוכבים ולא מתסרא ומ"מ חייב העובד מידי דהוה אעובד להר אלא ודאי אע"פ שלא בפני עבודת כוכבים נמי מתסרא והא דנקט הכא לפני עבודת כוכבים אורחא דמלתא נקט א"נ כיון דלפני עבודת כוכבים הוא מתסרא לשם עבודת כוכבים מתסרא אע"פ שלא פירש וכגון שהוא ישראל מומר והשתא מצי למימר דנקט רבוצה דלא מבעיא הרבילה לפני עבודת כוכבים דודאי לשם עבודת כוכבים נתכוון אלא אפי' רבוצה כבר כיון דישראל מומר הוא ושוחט לפני עבודת כוכבים מתכוין לעבודת כוכבים: **כי** **הא דאמר עולא.** לא מייתי סייעתא מעולא אלא מהא דמיתסרא בהמת חכירו ע"י מעשה אבל דמיתסרא במעשה זוטא אין יכול לדקדק דדלמא עולא מעשה רבה קאמר דאמר בסמוך והא דקאמר בסמוך ועולא מעשה כל דהו קאמר היינו משום דלרב הונא לא מצי לפרושי מעשה רבה וא"כ על כרחך מעשה כל דהו קאמר דאי סימן אחד בעי א"כ הוה ליה לפרושי: **חייב** שלש חטאות. לא נחת למנינא דא"כ ליתי מרבעה וכגון שהוא יום"כ אלא בהני אשמועינן חידוש דלענין שבת חייב אע"פ שלא תיקן אלא להוציא מידי אבר מן החי דאמר בפסחים בפרק אלו דברים (דף פג.) ובמתן לעבודת כוכבים הוי חידוש דחמור בשמעתא וא"ת ואמאי חייב משום שחוטי חוץ והא אינו מתקבל בפנים דחטאת העוף ליתא אלא ביחיד ואין קרבן יחיד קרב בשבת וי"ל דכיון דאם זרק הולכה דהאשכחן בפ"ב דזבחים (דף כ:) גבי בשבי עלרת שאמטן שלא לשמן או שלא לזמנן יש לו להתחייב משום שחוטי חוץ דבפ' השוחט והמעלה (זבחים דף קט.) מרבינן מקראי לחייב בחוץ על כל הפסולין שאם עלו לא ירדו ואף על גב דאותו ואת בנו בחוץ פטור משום המוסר זמן[ל] שבת לא חשיב משום דאין זה אלא משום דאין עשה דקרבן יחיד דומה לא תעשה דשבת:

מי

מסורת הש"ס

ל) [לקמן מא.], מ) ע"ז מב: [תוספתא פ"ב הי"ז], נ) ע"ז נד., נ) גם זה שם, ס) ספרים עב., ע) [דברים יב], פ) [לה יבר"ן], צ) [ל"ל כמדרש רבה קהלת בפסוק חזק שמם לשתם שמוטה מלאכים מנהיגים את המחם] [ולפי כילקוט שמעוני קהלת ח רמז תתקסז], ק) [ריש ר"מ], ר) עי' תוס' הגמ' דשם כי דברי התוס' בכתן ל"ע ועיין תוס' שם ד"ה מ"ב, ש) עי' מהרש"ק בספר תפלת שמואל מה הדיבור, ת) [כדלעיל לקמן עח.].

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com